

Politika poskrbela za legalizacijo kraje

Urejanje avtorskih pravic ni namenjeno avtorjem, ampak davkarji. Iz preproste komunikacije smo naredili zmešnjavo. Čemu? Zaradi korporacij in par lakomnežev? Tako o stanju avtorskih pravic za Večer razmišljajo nekateri vidni ustvarjalci, kantavtorji in producenti

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

Koliko in kako kolektivne organizacije za nadzor avtorskih pravic, kot sta IPF - Zavod za uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov Slovenije in SAZAS - Združenje skladateljev in avtorjev za zaščito glasbene avtorske pravice Slovenije, danes ščitijo avtorje in njihove individualne pravice v slovenski glashi pa tudi organizatorje dogodkov in producente, smo povprašali nekatere vidne glasbenike, kantavtorje in tudi producente. Pred vrati je noveliranje zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (ZASP), predlog se ta čas potika po zakulisjih koalicijskih, kot je dejal eden od sogovornikov.

Zadnje javne debate na to temo so bile 2013. In ponovno je v ospredju razmerje med korporativnim in individualnim v avtorstvu. Zadovoljen vnovič ni nihče, situacija se z leti celo poslabšuje, kot kažejo izjave.

Diznifikacija

"Zakon iz prejšnjega desetletja izenačuje umetnike z obrtniki - saj veljajo ista pogodbeno razmerja za vse. Zdaj je treba še izmolsti sam akt kreativnosti, v imenu avtorjev seveda. Tu se nam ne piše dobro, kajti specialisti za avtorske pravice gledajo nanje popolnoma s stališča korporacij, ki si to zaračunajo, a stvar pogodbe z avtorjem je, koliko zares dobi. Temu rečem diznifikacija. Tako kot je 'avtor' Sneguljčice in ostalih pravljic Studio Disney, ki nikjer ne navaja virov in izvora, češ saj to se (je) ve(delo), a hkrati pravniško izterja vse, kar le malo spominja na njihovo priredbo, kar vključuje tudi osnovno temo. Glede na ameri-

ške priredbe starih mitov me zanima, koliko bodo stale pravice za Iliado," se sprašuje kantavtor **Jani Kovačič**.

"Moji zaslužki od avtorskih pravic so borni. Ko smo delali glasbeno predstavo Princeza na zrnju graha (2002) v Trstu, so morali plačati pristojbino za mojo glasbo italijanskemu združenju. Italijani imajo, tako so mi pojasnili, terjatve do Slovenije iz tega naslova, zato so seveda zadržali izplačilo.

Urejanje področja ni namenjeno avtorjem, ampak davkarji," pravi Kovačič. "Tu se izumljajo mehanizmi, kako obdavčiti intelektualno delo. Kaj prodajaš, je nesmiselno, važno je le, koliko in kako do dajatev. Vedno več je 'umetniških' poklicev, kar potrjuje to tezo. Predvsem pa je temeljna 'vzpostavitev večjega nadzora' (točka 2.1 ZASP)

Zdaj vse sodi pod avdiovizualne izvedbe. Moja pravica je le, da rečem, kdaj pa kdaj ne, kajti običajno je lastnik avdiomateriala kakšna firma in avtor ne more do svojega dela, lepše: do nosilca svojega dela. Predvsem pa ne odločaš o tem. Nastopam po majhnih prizoriščih, ki komaj shajajo, ampak hočejo dokazati, da je v Sloveniji možno življenje. Vsi ti prostori so na udaru predpisov in lokalnih veljakov. Zdaj so se jim pridružili še pravniki.

Če se včlaniš v društvo, recimo SAZAS, se njihove 'skrbi' težko znebiš," je kritičen Kovačič.

Iz preproste komunikacije zmešnjava

"Koristni so pri prevajanjih v medijih, kajti tu posameznik ne more imeti nadzora, in če se to plačuje, pa naj se razdeli po njihovih uzancih. Kot avtor, ki je ustvaril ta dela, imam pravico z njimi razpolagati, kajne? Torej se bom sam odločil, komu jih bom podaril ali od koga ne bom zahteval plačila. To je nujno za te zvrsti. Kaj mi bo pravica, ki mi jo vsak organ omejuje? In mi posredno preprečuje nastopanje! Vsak umetnik želi svoje delo predstaviti, objaviti ali zapeti skupnosti, občinstvu. Iz preproste komunikacije smo naredili zmešnjavo. Čemu? Zaradi korporacij in par lakomnežev?" se sprašuje.

Nekonformistično le še za hobi

Peter Andrej, kantavtor, vodja Kantfesta, pravi, da ima s SAZAS-om in IPF-om dvojne izkušnje. "V vlogi avtorja sem, jasno, nezadovoljen, ker izrivajo nas, **male delničarje**. Kot organizator pa ponorim, ker te cuzajo na vsakem koraku. Primer: center za mlade ima prireditev brez vstopnine. Plačal bo ca. 45 do 50 evrov IPF-u in 90 do 120 evrov SAZAS-u. Pazite, govorimo o neprofitnih mladinskih klubih, o nosilcih mlade, nove, neveljavljene, alternativne kulture ... O valilnici kadrov.

Ker seveda taki centri, klubi, društva tega ne morejo plačati, se jim dolg nabira, usedejo se jim na račun, dokler ne propadejo ali pa začnejo razmišljati najprej o biznisu, o nekonformističnem novem pa le še malo za hobi. To je moja direktna izkušnja," pove.

Zakon o neustavljivi privilegijih uporabnikov

Bojan Cvetrežnik, frontman nekdanje skupine Terrafolk, zdaj Simboličnega orkestra in delavnice Godalkanje je še bolj razočaran in kritičen. "Kolega in glavni avtor iz Terrafolka je že eno leto v neglasbeni službi, trg več ne obstaja, glasbeni svobodni poklic tudi ne. Zakaj mora ob tem država regulirati cene avtorskih del bolj kot cene zdravil? Kdo bo zbolel zaradi tišine v kavarni ali pri frizerju?" se sprašuje.

Janez Križaj, producent, oblikovalec zvoka in pionir na področju varovanja in upravljanja avtorskih pravic, pravi, da tarife kolektivk nikakor ne odražajo stanja na trgu. In se sprašuje, kakšna je dodana vrednost glasbe, ki jo vrtijo komercialni uporabniki. "Odgovora ne pozna nihče in tudi predlog sprememb ZASP, ki se v tem času potika po zakulisjih koalicijskih, nadaljuje tradicijo nenačelnega uničevanja avtorske pravice. Politika je poskrbela za legalizacijo kraje - tisti, ki imajo od uporabe glasbe največ koristi, plačujejo smešen drobiž - in kolektivke pobirajo denar samo še tam, kjer ga lahko, in ne tam, kjer bi ga morale. Zakon o pravici avtorja vse bolj postaja zakon o neustavnih privilegijih uporabnikov, pri tem pa je vedno bolj očitno, da nikogar ne skrbi, kaj je to 'javni interes'."

Page: 10

Reach: 108000

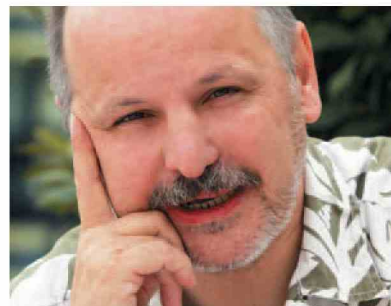
Country: SLOVENIA

Size: 492 cm2

2 / 2

Bojan Cvetrežnik (Robert Balen)

Jani Kovačič (Robert Balen)

Janez Križaj (Osebni arhiv)

Peter Andrej (Igor Napast)

*Zakaj država
bolj regulira cene
avtorskih del kot
cene zdravil?*